

УДК 373.3.091.31

Романик І.Б.,

*магістр кафедри фундаментальних дисциплін початкової освіти
факультету початкової освіти та мистецтва,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна
(iryna.romanyk@dspu.edu.ua)*

Василиків І.Б.

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальних
дисциплін початкової освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна
(ivan-v@i.ua)*

Педагогічні умови проведення віртуальних екскурсій як засобу підвищення пізнавального інтересу учнів початкової школи

У статті проведено аналіз теоретичних підходів, які свідчать про те, що організація навчального процесу відбувається при створенні певних умов. Їх визначення та забезпечення є важливими кроками успішної реалізації віртуальних екскурсій як засобу підвищення пізнавальної уваги учнів в умовах дистанційного навчання. З урахуванням умов навчання загальна структура освітнього процесу має специфічний характер.

Ключові слова: *умова, діти молодшого шкільного віку, комп'ютерної ігри, віртуальні екскурсії, пізнавальний інтерес.*

Pedagogical conditions for conducting virtual excursions as a means of increasing the cognitive interest of primary school students

The article examines the analysis of theoretical approaches, which indicates that the organization of the educational process occurs when specific conditions are created. Determining and ensuring these conditions is an important stage for the successful implementation of virtual tours as a means of increasing the cognitive interest of students in labor training lessons in the conditions of distance education. Taking into account pedagogical conditions, the general structure of the educational

process acquires a specific character.

Keywords: *condition, children of primary school age, computer games, virtual excursions, cognitive interest.*

Постановка проблеми. У педагогіці терміном «умова» називають причини, що зумовлюють те чи те явище або процес.

Умова – це філософська категорія, що відображає зв'язок об'єкта з навколишніми явищами, без якого неможливе його існування. Умови характеризують середовище, в якому виникає, існує і розвивається явище. Сам суб'єкт вважається таким, що має певні умови, а умови становлять зовнішню різноманітність об'єктивного світу, який «створює середовище, середовище, в якому відбуваються, існують і розвиваються явища або процеси».

Аналіз основних досліджень і публікацій. На думку А. Литвина, умови – це сукупність соціально-педагогічних і дидактичних елементів, які сприяють підвищенню ефективності освітнього процесу шляхом використання ефективних форм, методів і прийомів.

Згідно з визначенням Л. Недялкова, умова описує ситуацію, яка залежить від існування або зміни чогось, зумовленого нею. Умови О. Шупта трактує як обставини чи факти, що визначають навчальний процес.

Аналіз категоріальних ознак свідчить про те, що в умовах педагогіки розглядаються філософські категорії, які відображають зв'язок об'єктів із факторами, які впливають на їх появу та існування (Л. Онучак). Його також розглядають як спосіб формування чогось або зовнішні обставини середовища, що викликають якісні зміни особистості (А. Литвин), оптимальне поєднання різноманітних факторів (Л. Карташова), або психопедагогічний аспекти (Л. Савченко) та інші спеціально організовані впливи.

Учені Л. Романенко та І. Друць умовами навчання вважають обставини, що сприяють успішному виконанню навчальних завдань; натомість О. Березюк – сукупність об'єктивних можливостей, ситуацій і дій, що супроводжують навчальний процес,

структурованих і спрямованих на досягнення цілей (Безуглий, 2013: с. 158).

Мета статті. Дослідити педагогічні умови проведення віртуальних екскурсій як засобу підвищення пізнавального інтересу учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Умови, отже, виступають як істотні компоненти складних об'єктів, завдяки яким відбувається існування певних явищ.

Згідно з положеннями проаналізованих досліджень визначимо педагогічні умови запровадження віртуальних екскурсій як засобу максимального підвищення пізнавального інтересу учнів в умовах дистанційного навчання та достатніх ситуацій, що сприяють їх ефективному розвитку.

Кожен сайт починається з головної сторінки, яка містить назву, короткий структурний опис (розділи) або опис вмісту (основні теми). Важливо враховувати, що сучасні темпи розвитку комп'ютерів і програмного забезпечення досить високі. Ні для кого не секрет, що учні часто опановують комп'ютерні навички швидше, ніж їхні вчителі.

Тому вже при плануванні підсумкових заходів педагогам необхідно враховувати, що, по-перше, розширюється обсяг самих звітних заходів, а по-друге, посилюється технічне забезпечення через інформаційні технології. Це дає можливість учневі вибрати один із форматів звіту про поїздку, надану вчителем, або створити «ситуацію вільного вибору», у якій він або вона пропонує власний формат звіту відповідно до своїх нахилів та здібностей. Я створюю презентацію MS Power Point або розробляю вебсайт. Інформація, зібрана учнями під час навчальних поїздок, може бути втілена у вигляді флеш-відео та слугувати засобом польових тренувань, які вчителі можуть використовувати на інших заняттях.

Розвиток активності учнів під час проведення екскурсійних заходів – ключовий елемент стимулювання їх пізнавального інтересу. Важливою умовою свідомого засвоєння навчального матеріалу, є активізація навчальної діяльності учнів. Навчання не обмежується

засвоєнням певної системи знань. Також важливо, щоб учні вміли аналізувати, порівнювати, узагальнювати, планувати, моделювати.

Пізнавальна діяльність становить важливу складову навчання і стає інтенсивною протягом навчального року. Прояв цієї активності на кожному етапі стає більш масштабним і різноманітним, що позначається на продуктивності навчання і активізації всієї навчальної діяльності. Цінність трудового навчання часто визначається рівнем активності учня (Бевз, 2011: с. 240).

Передумовою самостійності можна вважати пізнавальну активність. Вона передбачає прояв ініціативи та пошук різних способів виконання навчально-пізнавальних завдань без безпосередньої участі дорослих і сторонньої допомоги.

Прояви пізнавальної активності та самостійності різноманітні і їх визначення важко обмежити.

Серед них можна визначити такі:

- цілеспрямованість пізнавальної поведінки;
- характер знань, умінь і способів діяльності;
- мобільність із використанням набутих навичок;
- зміст питань, поставлених вчителем;
- прагнення розширити і поглибити пізнавальну діяльність за допомогою довідкової та наукової літератури.

Активність і самостійність учня виявляється у психологічних аспектах діяльності: зосередженості, уваги, психічних процесах, інтересі та особистій ініціативі.

Основною передумовою розвитку пізнавальної активності є активне і самостійне розв'язування завдань, що потребують участі учнів. Самостійна діяльність має багато форм: мнемотехніка, репродуктивні змінні, частковий пошук і дослідження. Але всі пізнавальні здібності і всі сторони, включаючи пошук, творчість і організованість, розвиваються тільки через виражену самостійну діяльність. Тільки в цьому випадку діяльність учня визначається не тільки вимогами вчителя, а й внутрішніми стимулами, які сприяють розвитку пізнавального інтересу та формуванню загальної активності.

Важливу роль у формуванні пізнавальної активності відіграють

особистісні чинники з урахуванням уявлення учнів про особистість учителя. Його позиція під час викладання предмету та стиль керівництва навчальним процесом визначають важливі умови стимулювання активності учня (Сак, 2005: с. 77).

На навчально-пізнавальну діяльність учнів впливає освітнє середовище. Психологічний клімат колективу, забезпеченість матеріальною базою та використання прийомів навчання значною мірою визначають рівень розвитку пізнавальної діяльності учня.

Активізація пізнавальної діяльності відбувається у взаємодії теоретичних понять і умов їх реалізації у практиці використання техніки. Інтеграція, розширення та систематизація знань відбувається через підсвідоме використання. Перехід від теорії до практики і навпаки вважається важливою умовою успішного засвоєння інформації. Це умови, які дають змогу учням не лише ефективно здобувати знання, а й реалізовувати їх, розвивати власні вміння і навички, сприяти розвитку творчого потенціалу, поступовому переходу до самостійного навчання та регуляції розумової діяльності (Семеніхіна, 2014: с. 151).

Для забезпечення усіх цих вимог рекомендується організовувати віртуальні екскурсії в умовах дистанційного навчання, використовуючи різні методичні прийоми.

Висновки. Отже, віртуальні екскурсії можна вважати формою організації навчального плану, що зосереджується на таких видах навчальної діяльності для учнів: презентація (викладення отриманої інформації у вигляді розповідей, малюнків); спостереження (встановлення різноманітних закономірностей, властивостей природних явищ, фактів); систематизація (відображення зв'язків між об'єктами у вигляді таблиць, схем, графіків); практично-орієнтоване розв'язування завдань (розробка моделей із заданими параметрами); оцінна погодження досягнутих позицій (компроміс у конфліктних ситуаціях), трансформація інформації, зібраної з різних джерел (навчальні посібники, предметні посібники, енциклопедії, віртуальні виставки); відстоювання своєї позиції (переконувати іншу особу чи осіб, які не мають власної думки з обговорюваного питання).

Список використаної літератури

1. Бевз, С.В. (2011). Класифікація та порівняльний аналіз засобів реалізації сучасних ігрових програм. *Науковий журнал «Вісник Хмельницького національного університету»*. Хмельницький. С. 238–242.
2. Безуглий, Д. (2013). Використання середовища Microsoft Power Point для створення комп'ютерних навчальних ігор : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця» (НПК-2013), м. Суми, 5–6 грудня 2013 р. Суми : ВВП «Мрія», Т. 1. С. 158–159.
3. Розвиток пізнавальної самостійності учнів молодших і середніх класів у процесі навчання математики. (1977) : тези доповідей республіканської науково-практичної конференції. Кривий Ріг. 110с.
4. Сак, Т.В. (2005). Психолого-педагогічні основи управління учбовою діяльністю учнів із затримкою психічного розвитку у школі інтенсивної педагогічної корекції, Київ : *Актуальна освіта*. 246 с.
5. Семеніхіна, О.В. (2014). Організація практично-значущих проектів як чинник підвищення якості підготовки майбутнього вчителя математики. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші]. Умань : ФОП Жовтий О.О., Випуск 48. С. 150–155.